

Εγκώμιο στην Υπεραγία Θεοτόκο -2

Ορθοδοξία / Θεοτόκος

Άγιος Επιφάνιος Επίσκοπος Κωνσταντίας της Κύπρου

Χαίρε Παναγία Παρθένε που έχεις ως νοητή βάτος, χωρίς να καίγεσαι, το πυρ της Θεότητος. Είσαι εκείνη που έφερες στον κόσμο τον άρτον της ζωής για τον οποίον λέει ο Σωτήρας του κόσμου ο Χριστός: «Λάβετε, φάγετε τούτο μου εστί το Σώμα το υπέρ υμών κλύμενον εις άφεισιν αμαρτιών».

Είναι πλούσια, αγαπητοί, η παρθενική τράπεζα η γεμάτη αρετές, που δώρισε στον κόσμο ποικίλες τροφές προς απόλαυση. Αυτή είναι η Οσία Παρθένος και Μητέρα του Χριστού, που κράτησε το φωτεινό λυχνάρι, που λάμπει στον ουρανό και τη γη, προς την οποίαν ο Προφήτης Ζαχαρίας είπε: «Να η χρυσή λυχνία και η λαμπάδα που είναι πάνω της» (Ζαχ. 4, 2). Γι' αυτό και ο Δαβίδ ψάλλει αυτόν τον μελωδικό ύμνο: «Λυχνάρι που φωτίζει τα βήματά μου είναι ο νόμος σου και φως στην πορεία μου» (Ψαλμ. 118, 105).

Ω Παρθενική Λυχνία, που διώχνεις το σκοτάδι και φωτίζεις με το φως σου. Ω Παρθενική Λυχνία, που έφερες προς φωτισμό ενωμένα τη φωτιά και το λάδι. Ω Παρθενική Λυχνία, που πήρες από τον ουράνιο θρόνο το αιώνιο, ομοούσιο τρίφωτο ενιαίο πυρ και με αυτό φώτισες την οικουμένη. Ω Παρθενική Λυχνία, για την οποία λέει ο Θεός με το στόμα του Προφήτη: «Εκεί στην Ιερουσαλήμ θα κάνω να ανατείλει ισχυρή βασιλική δύναμη από τον Δαβίδ. Έχω δε προετοιμάσει ως λυχνάρι τον Χριστό που έχρισα ως αιώνιο βασιλέα» (Ψαλμ. 131,17). Είσαι το βασιλικό στέμμα που έχει το πολύτιμο μαργαριτάρι τον Χριστό. Είσαι η βασιλική πορφύρα, που έντυσε το σώμα του Βασιλιά του ουρανού και της γης με το πορφυροειδές ένδυμα.

Είσαι η ολοκάθαρη πίστη των χριστιανών το ακατάληπτο βιβλίο, που έκανε γνωστό στον κόσμο τον Υιόν και Λόγον του Πατρός. Είσαι η μακαρία ανάμεσα στις γυναίκες, που γέννησες τον σαρκωθέντα Λόγο, τον Υιόν του Πατρός, τον προαιώνιο Θεό, τον άναρχο και αιώνιο, που προσκυνείται μαζί με τον Πατέρα και το Άγιον Πνεύμα. Λόγον, που είναι σύνθρονος με τον Πατέρα, που κάθεται πάνω στα Χερουβίμ, που δοξολογούν οι άγγελοι, οι Αρχές και Εξουσίες, που δημιούργησε. Λόγον, που άπλωσε τους ουραμούς και στερέωσε τη γη. Λόγον τον αληθινό Θεόν Ιησούν Χριστόν τον Κύριό μας, που γέννησες Παναγία Παρθένε και που μετά τη γέννηση έμεινες και πάλιν Παρθένος. Εσύ γέννησες το Μαργαριτάρι και έπλεξες το βασιλικό στεφάνι, μακαρία Παρθένε, που βλάστησες την ουράνια δόξα και που γέμισες ευωδία τον κόσμο από πολλά άνθη του Παραδείσου. Η Παρθένος είναι το καθαρό κρίνο, που γέννησε τον Χριστό, το αμάραντο ρόδο, η

άμπελος της αληθείας, η γεμάτη καρπούς και ανέγγιχτη στην παρθενία, που αν και δεν καλλιεργήθηκε είναι γεμάτη σταφύλια, που παρήγαγε το ώριμο σταφύλι δηλ. τον Χριστό.

Πες μας με πειστικό τρόπο πώς γέννησες Παναγία Παρθένε; Πώς έγινες Μητέρα Θεού στη γη αφού δέχθηκες τον προαιώνιο Λόγο;

Εγώ η Παρθένος, που τον κράτησα στην κοιλιά μου έμεινα άφθορη, και έγινα καθαρός Ναός του Λόγου του Θεού, που κατοίκησε μέσα μου χωρίς να έχω πείρα γάμου. Κράτησα τον Εμμανουήλ μέσα σε άφθορη και αμόλυντη κοιλιά, σαν σε θρόνο χερουβικό, στην οποία ο Λόγος του Πατρός πήρε σάρκα, και ο άναρχος και αόρατος κατ' οικονομίαν έγινε ορατός, ο ενανθρωπήσας Θεός. Χωρίς να έχω πείρα άνδρα γέννησα τον προαιώνιον Θεόν Ιησούν Χριστόν. Γιατί και τώρα μετά τη γέννα είμαι Παρθένος πιο καθαρή από πριν. Γέννησα χωρίς πόνους όπως δεν συμβαίνει σε κάθε γυναίκα, γιατί είναι ανόμοια όσα συνέβησαν σε μένα και σ' εκείνες. Δεν κατάλαβαν οι άνθρωποι την κυοφορία μου παρά μόνο ο Θεός, που κατοίκησε μέσα μου.

Ω Παρθένε, πολύτιμη θησαυρέ της Εκκλησίας, που σε ονομάζει ταυτόχρονα ιερέα και θυσιαστήριο, η οποία ως τράπεζα έχεις πάνω σου τον ουράνιον Άρτο του Χριστόν, που μας τον προσφέρεις για την άφεση των αμαρτιών. Ω καθαρή κοιλία, που χώρεσες μέσα σου τον αχώρητο Θεό. Ω κοιλία πλατυτέρα του ουρανού, που δεν στενοχώρησες τον Θεό, που ήταν μέσα σου. Ω κοιλία, απέραντε ουρανέ και μεγαλύτερε απ' αυτόν. Ω κοιλία υψηλότερα και πλατυτέρα επτά ουρανών. Ω κοιλία, που είσαι ο όγδοος ουρανός, ανώτερη από όλο το ουράνιο στερέωμα. Ω κοιλία, που έχεις το αιώνιο Φως ολόκληρης της χάριτος.

Τί άλλο να πω για τη σεμνή και Αγία Παρθένο; Ο πόθος με σπρώχνει να μιλώ για την Θεοτόκο, αλλά ο φόβος με κάνει να σιωπώ γιατί δεν έχω να πω κάτι αξιόλογο γι' αυτήν. Ο νους με προκαλεί και ο φόβος με απωθεί· ο ένας με τραβά, ο άλλος με απομακρύνει. Επειδή πιέζομαι και από τα δύο με συμφέρει να μιλήσω για την Μεγαλώνυμη και οσία Παρθένο. Την ονομάζω Ουρανό, θρόνο και Σταυρό· γιατί άπλωσε τα άγια χέρια της και κράτησε τον Κύριον και Δεσπότη ως θρόνος χερουβικός, σταυροειδής, ουράνιος. Κοιτάζοντας στους ουραμούς διά μέσου της Αγίας Γραφής βλέπω να την προσκυνούν οι Άγγελοι. Πρώτος ο Γαβριήλ χαιρετίζει την Παρθένο λέγοντας: Χαίρε Κεχαριτωμένη, ο Κύριος είναι μαζί σου. Χαίρε Κεχαριτωμένη, που είσαι ο λαμπρός ουρανός. Χαίρε Κεχαριτωμένη, που έχεις τον ήλιον Χριστόν, που φωτίζει από τον ουρανό με τις λαμπρές του ακτίνες.

Έγινε Σεραφίμ η Παρθένος, με πολλά ονόματα και πολλά μάτια, που είδαν την ακατάληπτη θέα. Σαν κάποια νοητή σκέπη καλύπτει με το σώμα της την οικουμένη, ξεπερνώντας τα Χερουβίμ. Εκείνα στρέφουν το πρόσωπό τους μη

μπορώντας να κοιτάξουν το νοητό πυρ της Θεότητας, αυτή δε με ορθάνοικτα μάτια βλέπει το ακατάληπτο και ακοίμητο βλέμμα του Χριστού, που τον χαιρετούσε με πόθο και αγάπη. Στρατιές Αγγέλων προσκυνούν τον Σωτήρα, χωρίς να μπορούν να τον δουν ή να τον αγγίξουν η Θεοτόκος όμως χαιρετούσε τον ακατάληπτο φιλώντάς τον. Ω Παρθέने, που φέρεις το θαύμα ακατανόητου μυστηρίου, κήρυξες στην οικουμένη την πίστη που πολύ επιθυμούσε.

Η Παρθένος έγινε ανώτερη από τους Αγγέλους, υψηλότερη των Χερουβίμ και των Σεραφίμ, αρεστή στον Βασιλέα Χριστό, ως άξια δούλη και Μητέρα που τιμήθηκε από τον Θεό. Αμόλυπτη Αγία Μητέρα, που γέννησες τον Χριστό που υπήρχε πριν από σένα και είπες «εγώ υπάρχω πριν τον Αβραάμ»· εσύ δόξασες το σπήλαιο και τίμησες τη φάτνη. Γιατί η Παρθένος, το σπήλαιο και η φάτνη, σαν ουρανός, κρατούσαν τον αχώρητο Θεό, οι τρεις υπηρέτησαν την Αγία Τριάδα. Όταν η Παρθένος χωρίς πόνο γεννήσε στο σπήλαιο τον Κύριο του ουρανού και της γης και τον έβαλε στη φάτνη, τότε και οι τάξεις των Αγγέλων την περικύκλωσαν ψάλλοντας: «Δόξα εν υψίστοις Θεώ, και επί γης ειρήνη, εν ανθρώποις ευδοκία».

Και οι ποιμένες που ξενυχτούσαν άκουσαν αυτήν τη δοξολογία των Αγγέλων για τον Σωτήρα και περπατώντας ήλθαν και προσκύνησαν το Φως, αντικρίζοντας παράδοξο θαύμα, την δούλη του Κυρίου και την επίγεια Παρθένο ως ουράνια Νύμφη. Διότι αυτή φάνηκε στο σπήλαιο ως Νύμφη και νυμφικός θάλαμος και Μητέρα του Θεού, όταν βρέφος γέννησε τον Χριστό, σύμφωνα με την προφητική φωνή του Ησαΐα· «θα γεννηθεί για μας παιδί, θα δοθεί σε μας υιός, που η αρχή και η εξουσία του υπάρχει πάνω στους ώμους του και θα ονομάζεται αγγελιοφόρος της μεγάλης βουλής του Θεού, θαυμαστός σύμβουλος, Θεός ισχυρός, εξουσιαστής, αρχηγός της ειρήνης, Πατέρας του μελλοντικού αιώνα» (Ησ. 9, 6).

Μετά τους ποιμένες, Μάγοι από την Ανατολή, που φωτίζονταν και οδηγούνταν από λαμπερό αστέρι, αφού περπάτησαν το δρόμο, ήλθαν από εκεί για να προσκυνήσουν αυτόν που γεννήθηκε στη Βηθλεέμ. Μόλις έφτασαν στην Ιερουσαλήμ χάθηκε από τα μάτια τους το αστέρι. Επειδή ανησύχησαν που έχασαν τον οδηγό τους, αναγκάστηκαν να ρωτούν τους κατοίκους της πόλεως για να μάθουν πού γεννήθηκε ο Χριστός. Από όλους εθεωρείτο παράδοξο θαύμα. Αφού άκουσε γι' αυτό ο Ηρώδης ταραχθηκε πολύ και αφού κάλεσε τους ιερείς ζητούσε να μάθει πού θα γεννηθεί ο Χριστός. Αυτοί δεν αρνήθηκαν να του απαντήσουν, ομολόγησαν χωρίς να πουν ψέμματα, αφού δεν μπορούσαν να κρύψουν τις ακτίνες του Ηλίου, φανέρωσαν την αποκάλυψη του Πατρός που διευκρίνισε ο προφήτης, λέγοντας ότι ο Χριστός γεννιέται στη Βηθλεέμ.

Αυτά αναφέρει ο προφήτης· «και συ Βηθλεέμ στην περιοχή του Ιούδα δεν είσαι διόλου ασήμαντη ανάμεσα στις σπουδαιότερες πόλεις του Ιούδα, γιατί από σένα θα

βγει αρχηγός, που θα οδηγήσει τον λαό μου τον Ισραήλ» (Μιχ. 5, 1). Αλλοίμονό σου απείθαρχε Ισραήλ! Δέχθηκες τον νόμο και αρνήθηκες τον Νομοθέτη. Αυτοί φανέρωσαν που γεννιέται ο Χριστός, και οι ίδιοι τον αρνήθηκαν όταν γεννήθηκε.

Τί έπαθαν λοιπόν οι Μάγοι; Ταράχθηκε ο νους, και η καρδιά τους γέμισε λύπη· οι στεναγμοί τους ήταν σαν βίαιο κύμα που καταποντίζει το πλοίο, τα μάτια τους πότιζαν με δάκρυα τη γη, είχαν αβάσταχτη θλίψη αναζητώντας τον οδηγό που είχαν όταν ξεκίνησαν από την Ανατολή και τον έχασαν. Πού πήγε το αστέρι που τους οδηγούσε; Με ποιό τρόπο κρύβεται απ' αυτούς; Μάθε την αλήθεια και κοίταξε το θαύμα και το νόημά του. Ο λόγος που κρύβεται απ' αυτούς το αστέρι είναι για να ρωτήσουν και έτσι από τους άπιστους ιερείς να φανερωθεί σε όλους το μυστήριο του ουρανού και της γης.

Έτσι αφού το έμαθαν όλοι εμφανίζεται πάλι στους μάγους το αστέρι, μέχρι που ήλθε και στάθηκε πάνω από το Βρέφος στο σπήλαιο ή καλύτερα στον ουρανό. Γιατί όπου είναι ο Χριστός, εκεί είναι ουρανός, και το σπήλαιο έγινε ουρανός στη γη. Αυτοί δε όταν είδαν το αστέρι, ή καλύτερα τον Σωτήρα, χάρηκαν υπερβολικά, έσκυψαν και τον προσκύνησαν και του πρόσφεραν τα δώρα, χρυσάφι, λιβάνι και σμύρνα. Χρυσάφι ως προς Βασιλέα, λιβάνι ως προς Θεό και σμύρνα ως προς θνητό· ήθελαν να προαναγγείλουν τον ενταφιασμό του Κτίστη και Δημιουργού των όλων Χριστού, τον οποίον γέννησε η ουράνια Νύμφη Μαρία, ο Ουρανός και Ναός και θρόνος της Θεότητας, ο απερίγραπτος θησαυρός του Παραδείσου.

Παλιότερα οι Άγγελοι κατηγορούσαν την Εύα, τώρα όμως δοξάζουν την Μαρία, που ανύψωσε την αδυναμία της γυναικείας φύσεως, που ανόρθωσε την Εύα, που έπεσε στην παρακοή, που έστειλε στους ουραμούς τον Αδάμ, ο οποίος εκδιώχθηκε από τον Παράδεισο, που άνοιξε τον Παράδεισο που ήταν κλεισμένος, και μέσω του ληστή επανέφερε τον Αδάμ σ' αυτόν. Ω Αγία Παρθένε, εσύ κατάργησες την έχθρα μεταξύ των ανθρώπων και του Θεού, γκρεμίζοντας τον τοίχο, που τους χώριζε. Εσύ έγινες αιτία να δωρηθεί στον κόσμο η ουράνια ειρήνη, να φωτιστούν τα πέρατα της οικουμένης, να γίνουν οι άνθρωποι άγγελοι και να ονομαστούν φίλοι και δούλοι και παιδιά του Θεού.

Έγινες αιτία ουράνιας γνώσεως και για να αναπέμπεται από τη γη στους ουραμούς δοξολογία. Έγινες αιτία οι άνθρωποι να έχουν παρρησία στους ουραμούς προς τον Ύψιστο Θεό. Έγινες αιτία να λάμψει ο Σταυρός σε όλη την οικουμένη, πάνω στον οποίον κρεμόταν το Βρέφος σου, ο Χριστός ο Θεός μας. Έγινες αιτία να καταπατηθεί ο θάνατος και να αδειάσει ο Άδης, τα είδωλα να πέσουν και να επικρατήσει ουράνια γνώση. Παναγία Παρθένε έγινες αιτία να γνωρίσουμε τον Μονογενή Υιό του Θεού, τον οποίον γέννησες, τον Κύριο μας Ιησούν Χριστόν, τον οποίον όλοι, Άγγελοι και άνθρωποι, προσκυνώντας ονομάζουμε: Άναρχον τον

Πατέρα, Άναρχον τον Υιόν, Άναρχο το Άγιο Πνεύμα, δοξάζοντας την αχώριστη και Ομοούσια Τριάδα στους ατελεύτητους αιώνες. Αμήν.

(Απόδοση στη νεοελληνική: Αλ. Χριστοδούλου, Θεολόγος)

<http://bit.ly/1eILGR2>